

Людміла Дучыц
Ірына Клімковіч

КАКРАПЬНАЯ

МЕАГРАФІЯ

БЕЛАРУКІ

Сакральная геаграфія Беларусі / Людміла Дучыц, Ірына Клімковіч. – Мінск : Літаратура і Мастацтва, 2011. – 384 с. : іл.

Кніга з'яўляецца адной з першых спроб у нашай краіне сістэматычна асэнсаваць традыцыйную і культурную спадчыну беларусаў, захаваную нашымі продкамі ў легендах і паданнях, геаграфічных назвах, багатым фальклорным матэрыяле. Аўтары кнігі паспрабавалі вынікі сваіх назіранняў і даследаванняў, атрыманыя падчас археалагічных раскопак, этнаграфічных і фальклорных экспедыцый, размеркаваць па раздзелах, кожны з якіх прысвечаны той ці іншай сакральнай частцы нашага ландшафту.

Для шырокага кола чытачоў.

Змест

Уводзіны	3
Раздзел I. Узгоркі	5
Святыя горы	6
Сляды язычніцкіх капішчаў	9
Лысыя Горы	13
Красныя Горкі і іншыя «каляровыя» ўзгоркі	16
Дзявочыя, Бабіны і Дзедавы Горы	19
Княжыя, Каралеўскія і Царскія Горы	23
Міфічныя персанажы, людзі і прырода ў назвах гор	26
Літаратура	32
Раздзел II. Азёры і рэкі	35
Святыя азёры	36
Паселішчы і храмы, што праваліліся	39
Багацце назваў і паданняў	43
Рэкі і ручаі	47
Легендарныя астравы	51
Затопленыя скарбы	54
Павер'і пра азёры, рэкі і ручаі	56
Літаратура	59
Раздзел III. Крыніцы	63
Крыніцы-гойбіты	64
Народныя назвы крыніц. Паданні	68
Вада — камень — узгорак — дрэва	71
З'яўленне цудадзейных абразоў	74
Крыніцы ў каляндарных святах	76
Крынічныя фэсты і кірмашы	84
Павер'і, звязаныя з крыніцамі	87
Літаратура	90
Раздзел IV. Балоты.	93
Міфалогія балот	94
Паданні пра паходжанне балот	98
Заклятыя балоты	101
Народныя назвы балот і выспаў	103
Чортавы балоты. Здані	106
Ахвяраванні балотам. Затопленыя скарбы	107
Літаратура	109

Раздзел V. Камяні.	.111
Культ каменя ў беларусаў	112
Камяні-следавікі	118
Валуны — скамянелыя людзі і жывёлы	123
Камяні-краўцы і камяні-шаўцы	127
Камяні-капішчы і багавікі	130
Чортавы камяні	133
Камяні з паглыбленнямі і ямкамі	136
Каменныя крыжы.	141
Літаратура	146
Раздзел VI. Дрэвы	.149
Сусветнае дрэва. Культ дрэў у беларусаў	150
Дубы-асілки	153
Святыя хваіны: сосны і елкі	158
Ліпы, бярозы і грушы	163
Іншыя сакральныя дрэвы	167
Забабоны, звязаныя з дрэвамі	171
З'яўленне цудадзейных абразоў	174
Гаі і лясы	179
Літаратура	183
Раздзел VII. Гарадзішчы і селішчы	.187
Рэшткі старых умацаваных паселішчаў у светапоглядзе беларусаў	188
Замкі і Замчышчы	191
Татарскія, Шведскія і Французскія горы	194
Царкавішчы і Касцелішчы	195
Гарадзішчы-свяцілішчы	197
Архаічныя паданні пра старыя гарады	201
Скарбы, здані, забабоны	203
Сляды селішчаў	206
Літаратура	209
Раздзел VIII. Курганы.	.213
Курганныя могільнікі і народныя ўяўленні пра іх утварэнне	214
Валатоўкі і волаты	217
Татарскія, Шведскія, Французскія і іншыя магілы	218
Вялікія і адзіночныя курганы	221
Разнастайнасць паданняў	223
Ушанаванне курганоў	224
Забабоны, звязаныя з курганамі	226
Літаратура	228

Раздзел IX. Старыя могільнікі	.231
Паданні пра паходжанне могільнікаў, іх апісанне	232
Народныя назвы	236
Скарбы і здані	238
Забабоны пра могільнікі, надмагіллі, капліцы	240
Жальнікі і каменныя магілы	247
Памінанне продкаў	249
Літаратура	253
Раздзел X. Пячоры, падземеллі, яры...	.257
Беларускія пячоры	258
Падземеллі і падземныя хады	260
Паданні і павер'і пра пячоры і лёхі	263
Яры і ямы	265
Лагчыны	268
Валы	270
Літаратура	272
Раздзел XI. Дарогі	.275
Дарогі ў міфа-рытуальнай традыцыі	276
Грэблі Княжыя, Шведскія, Французскія і іншыя	279
Масты, пераправы і брады	281
Прыдарожныя крыжы, камяні і капліцы	284
Калоны	290
Літаратура	294
Раздзел XII. Міфалогія і гісторыя	
ў мікратапанімічных назвах і паданнях	.297
Язычніцкія боствы і хрысціянскія святыя	298
Міфалагічныя асобы	301
Этнонімы	304
Вітаўт і Баторый	307
Каралева Бона	312
Карл XII і Пётр I	315
Кацярына II	317
Напалеон I Банапарт	320
Князі, героі і простыя людзі	323
Літаратура	329
Заклучэнне	.333
Дадатак.	
Народныя назвы археалагічных	
і сакральных ландшафтных аб'ектаў Беларусі	.336
Геаграфічны паказнік	.349